

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/116/2024
Identifikačné číslo spisu:	5321202776
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5321202776.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. H., nar. XX. XX. XXXX, J. XXX, zastúpený PLANAŤSKÝ & PARTNERS s.r.o., Bytča, 01. mája 52/18, IČO: 54 156 076, proti žalovaným: 1/ Slovenskej republike, zastúpenej Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, 2/ V. P., nar. XX. XX. XXXX, K. J. Q., S. XXX/X, Č.D. V., 3/ P. G.Č., nar. XX. XX. XXXX, Č., Q. XXX, 4/ S. Z., nar. XX. XX. XXXX, K., I.Á. XXXX, 5/ I. Y., nar. XX. XX. XXXX, H. J. S., H. XXXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s.r.o., Čadca, ul. 17. novembra 3215, IČO: 50 473 522, 6/ Z. H., nar. XX. XX. XXXX, Q. XXX, 7/ I. Z., na neznámom mieste, 8/ Š. H.Q., na neznámom mieste, žalovaní v 7/, 8/ rade zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, 9/ JUDr. Ing. V. S., nar. XX. XX. XXXX, Y., I. H. XXX, 10/ S. S., nar. XX. XX. XXXX, L. XXX, 11/ S. V., nar. XX. XX. XXXX, H.I., S. XXX, Č. V., o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na bývalom Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4C/79/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. septembra 2023 sp. zn. 9Co/38/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 26. septembra 2023 sp. zn. 9Co/38/2023 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Žilina z 28. decembra 2023 č. k. CA - 4C/79/2021 - 239 zrušuje.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 04. októbra 2022 č. k. 4C/79/2021 - 162 rozhodol tak, že žalobu žalobcu proti žalovaným 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ zamietla (I. výrok). Žalovaní 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ majú právo na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %, vo výške, ktorá bude vyčíslená po právoplatnosti rozsudku VSÚ prvostupňového súdu, v lehote do 3 dní od právoplatnosti uznesenia VSÚ (II. výrok). Konanie voči žalovaným 3/, 4/, 10/ zastavuje (III. výrok). Žalovaným 3/, 4/, 10/ nepriznáva právo na náhradu trov konania proti žalobcovi (IV. výrok).

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že podľa § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním

veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku.

Súd podľa § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodov hodných osobitného zreteľa nezrušil a nevyporiadal spoluvlastníctvo prikázaním veci žalobcovi za náhradu. Taký procesný návrh vzniesla žalovaná 5/ I. Y. (č. l. 55). Nehnuteľnosť bola odjakživa spoločná, ktorá slúžila okolitým nehnuteľnostiam a susedným rodinným domom. Cez túto nehnuteľnosť idú prístupové cesty. Právna zástupkyňa žalobcu 23. 5. 2022 (č. l. 77) pripustila existenciu prístupových ciest na starých mapách. Nedoložila k tomu žiadne dôkazy, ani žiaden procesný návrh na oddelenie prístupových ciest od pozemku, kde má byť zrušené a vyporiadané podielové spoluvlastníctvo. Súd z úradnej moci podľa § 185 CSP z verejných registrov, ktorým je aj kataster nehnuteľností, zabezpečil dôkazy o existencii prístupových ciest na spornej nehnuteľnosti EKN č. 5767 - trvalé trávnaté porasty o výmere 1857 m2 zapísanej na LV č. XXXX, katastrálne územie L. Na č. l. 136 spisu kataster nehnuteľností ako verejný register uviedol, že v pozemkovej knihe k pozemnoknižnej parcele PKN 5767, a teda aj k EKN 5767 sú evidované cesty bez parcelného čísla. (Pripojil fotokópiu z pozemkovoknižnej mapy č. l. 137, z ktorej sú zrejmé prístupové cesty, č. l. 139 kópiu z mapy evidencie nehnuteľností s rovnakým záverom, kópiu z mapy evidencie nehnuteľností č. l. 141 spisu s rovnakým záverom, evidenčné listy č. l. 143 a nasl. spisu.) Napriek uvedeným objektívnym dôkazom o existencii ciest nepredložil žalobca žiadne tvrdenia a dôkazy, ktorými by buď vyvrátil existenciu prístupových ciest na parcele EKN č. 5767 - trvalé trávnaté porasty o výmere 1857 m2 zapísanej na LV č. XXXX, katastrálne územie L., alebo geometrickým plánom oddelil prístupové cesty od ostatnej časti nehnuteľnosti. Z toho dôvodu súd nemal inú možnosť, len zamietnuť celú žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podľa § 142 ods. 2 CSP z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Týmto dôvodom hodným osobitného zreteľa sú prístupové cesty na spornej nehnuteľnosti, ktoré slúžia všetkým spoluvlastníkom a nemôžu byť prikázané do výlučného vlastníctva jedného spoluvlastníka alebo niektorých spoluvlastníkov.

Z IV. (strana 356): Práva a povinnosti z dohody podielových spoluvlastníkov o užívaní spoločnej veci nezanikajú smrťou osôb z tejto dohody zaviazaných alebo oprávnených a môžu byť zároveň so spoluvlastníckym podielom prevedené na právnych nástupcov účastníkov takejto dohody. Z uvedeného je zrejmé, že pokiaľ si spoluvlastníci v dávnej minulosti rozhodli, že na pozemnoknižnej nehnuteľnosti tvoriacej predmet tohto sporu si zriadia prístupové cesty k svojim nehnuteľnostiam, tieto prístupové cesty sú zriadené za súhlasu všetkých pozemnoknižných spoluvlastníkov a prechádzajú tieto práva k ceste na všetkých právnych nástupcov. Ide zároveň o dôvod podľa § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka hodný osobitného zreteľa, kedy súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom. Prístupové cesty patria všetkým spoluvlastníkom a ich právnym nástupcom. Boli takto určené v dávnej minulosti a k zmene pomerov nedošlo. Ide o prvý dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý súd žalobu zamietol. (Pokiaľ by bol žalobca vzniesol procesný návrh podľa § 253 ods. 3 CSP na znalecké dokazovanie a vyhotovenia geometrického plánu a na zloženie preddavku, ktorým by bol oddelil prístupové cesty, ktoré by ostali naďalej v spoluvlastníctve od ďalšej časti pozemku, ktorá mohla byť reálne podelená, resp. prikázaná, v takom prípade nebolo potrebné zamietnuť celú žalobu. Taký procesný návrh, tak ako súd už uviedol, žalobca nevzniesol.) Výsledkom každého rozsudku má byť ústavná zásada právnej istoty. Za situácie, keď by súd prikázal nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva žalobcu, vrátane prístupových ciest, výsledkom rozsudku by nebola právna istota, ale právna neistota a ďalšie súdne spory. Ide o ďalší dôvod hodný osobitného zreteľa podľa § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pre ktorý súd žalobu ako celok zamietol.

1.2. Z dôvodov už uvedených súd nepristúpil k druhému spôsobu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva prikázaním žalobcovi alebo žalovaným do výlučného vlastníctva za náhradu (nebolo možné prikázať bez vyčlenenia prístupových ciest). Pokiaľ by súd bol pristúpil k tomuto spôsobu trhovú cenu výplatku 0,09 eur/m2 nezodpovedala všeobecnej trhovej cene, ale úradnej cene (č. l. 5). V takom prípade by bol súd aplikoval trhovú cenu 8 eur/m2. Súd podľa § 142 Občianskeho zákonníka nevychádzal len z výšky podielov, ale aj účelosti využitia. Vzhľadom k prístupovým cestám samotní pozemnoknižní spoluvlastníci určili, že túto nehnuteľnosť je účelne využívať spoločne ako prístup k rodinným domom a ostatným nehnuteľnostiam. Z týchto dôvodov podľa § 142 ods. 2 CSP spoluvlastníctvo nezrušil, nevyporiadal tak, že prikáže nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva žalobcovi alebo iným žalovaným za náhradu, vrátane prístupových ciest.

1.3. Dôkazy súd vykonáva k predmetu sporu. Súd preto nevykonával dôkazy, ktoré nesmerovali k predmetu sporu a týkali sa vzájomných sporov podielových spoluvlastníkov podľa § 137 a nasl.

Občianskeho zákonníka a ich rozhodovacej činnosti podľa § 139 Občianskeho zákonníka. Také dôkazy majú byť predmetom iného súdneho sporu, ktorý by upravil práva a povinnosti spoluvlastníkov navzájom. Zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva vyžaduje, aby medzi spoluvlastníkmi boli také trvalé a neodstrániteľné spory, že je účelné zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo. Pôvodne pozemnoknižní spoluvlastníci túto nehnuteľnosť určili k tomu, aby bola užívaná spoločne, teda v podielovom spoluvlastníctve, čím je primárne daná účelnosť využívania tejto nehnuteľnosti. Z vykonaného dokazovania súdu vyplynulo, že spory ohľadne tejto spornej nehnuteľnosti sú medzi žalobcom a žalovanou 5/, a nie medzi ostatnými spoluvlastníkmi. Žalobcu nemožno nútiť, aby zotrval v spoluvlastníctve, ak v spoluvlastníctve nechce zotrvať, ale ani žalobca nemôže nútiť ostatných spoluvlastníkov, aby nezotrvali v spoluvlastníctve, pokiaľ v takom spoluvlastníctve chcú zotrvať a je pre nich účelné. V takom prípade žalobca podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka mohol vzniesť procesný návrh, aby sporná nehnuteľnosť bola prikázaná do spoluvlastníctva ostatných spoluvlastníkov a žalobcovi, aby ostatní spoluvlastníci vyplatili jeho spoluvlastnícky podiel: „Prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom.“

1.4. Súd nevykonal dôkazy, ktoré boli právne irelevantné, nehospodárne. Spôsobili by priet'ahy v konaní. Za taký návrh, ktorý nevykonal, považoval súd obhliadku na mieste samom. Obhliadka bez geodeta alebo znalca je právne irelevantná a rovnako bez procesného návrhu podľa § 253 ods. 3 CSP. Len znalec alebo geodeta sa môže vyjadriť k odbornej otázke hraníc sporného pozemku a skutočnosti, či cez sporné nehnuteľnosti vedú prístupové cesty, či nehnuteľnosť z technického hľadiska je reálne deliteľná tak, aby nevznikli pozemky nevhodného tvaru. Samotná obhliadka bez odborného technického podkladu zo strany znalca, geodeta, by bola právne, skutkovo nedostatočná, nehospodárna, preto ju súd nevykonal. S rovnakým záverom súd pristupuje aj k fotodokumentácii a výsluchom svedkov, ktorí sa nemôžu vyjadriť k právnym, ani odborným, technickým otázkam.

1.5. Z uvedených dôvodov súd v celom rozsahu podľa § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka žalobu žalobcu proti žalovaným 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k parcele EKN č. 5767 - trvalé trávnaté porasty o výmere 1857 m² zapísanej na LV č. XXXX, katastrálne územie L., zamietol.

1.6. Trovy konania: Vo vzťahu k predmetu konania, veci samej, zaviazal k náhrade trov konania žalobcu v rozsahu 100 % v prospech žalovaných 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/. Vychádzal z § 255 ods. 1 CSP. Žalovaní mali úspech v rozsahu 100 %. V takom istom rozsahu im súd priznal právo na náhradu trov konania. Výška bude vyčíslená po právoplatnosti rozsudku VSÚ prvostupňového súdu. Splatnosť nastane do 3 dní od právoplatnosti uznesenia VSÚ.

1.7. Právna zástupkyňa žalobcu na pojednávaní vzala žalobu späť proti žalovaným 3/ P.H. G., nar. XX. XX. XXXX, 4/ S. Z., nar. X. X. XXXX, 10/ S. S., nar. X. X. XXXX. Procesný návrh vzniesla až na pojednávaní dňa 4. 10. 2022. Dôvodom späťvzatia podľa predloženého LV č. XXXX na pojednávaní dňa 4. 10. 2022 bolo, že voči uvedeným žalovaným 3/, 4/, 10/ nadobudol žalobca spoluvlastnícky podiel, a to na základe V1798/2022 29. 4. 2022, V1923/2022 6. 5. 2022, V2848/2022 16. 6. 2022. Je zrejmé, že od uvedeného času do pojednávania dňa 4. 10. 2022 právna zástupkyňa žalobcu mala dostatočný časový priestor, aby doručila svoje tvrdenia, späťvzatie návrhu tak, aby ich súd mohol doručiť ostatným žalovaným k vyjadreniu. Späťvzatie má byť v písomnej podobe, doručené žalovaným tak, aby sa žalovaní, ktorí tvoria nerozluční okruh strán konania mohli vyjadriť, či so späťvzatím súhlasia alebo nesúhlasia, rovnako aj ostatní žalovaní (§ 146 ods. 1, 2 CSP). Súd v nadväznosti na § 144 a § 145 ods. 1, 2, 3 CSP konanie zastavil voči žalovaným 3/, 4/, 10/. O trovách konania zastavenej časti predmetu konania súd rozhodol podľa § 256 ods. 1 CSP.

Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zaviniła zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

Z procesného hľadiska pri späťvzatí žaloby sa má za to, že ide o procesné zavinenie zastavenia konania, teda právo na náhradu trov konania vzniklo žalovaným 3/, 4/, 10/. Ku dňu rozhodnutia súdu žalovaní 3/, 4/, 10/ nevzniesli procesný návrh na náhradu trov konania voči žalobcovi, preto súd žalovaným 3/, 4/, 10/ nepriznal právo na náhradu trov konania. Je však možné, aby taký procesný návrh vzniesli, keďže právna zástupkyňa žalobkyne nedoručila späťvzatie v dostatočnom časovom predstihu tak, aby mohlo byť doručené všetkým žalovaným, vrátane žalovaných 3/, 4/, 10/, aby sa mohli vyjadriť, či súhlasia so späťvzatím, zastavením konania a či vznášajú procesný návrh na náhradu trov konania, alebo taký procesný návrh na náhradu trov konania nevznášajú.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. septembra 2023 sp. zn. 9Co/38/2023 rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu vo výroku I., v časti, v ktorej žalobu žalobcu proti žalovaným 1/, 2/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ zamietol, potvrdzuje a v časti, v ktorej žalobu žalobcu proti žalovaným 3/, 4/ zamietol, zrušuje (výrok I.). Rozsudok okresného súdu vo výroku II., v časti, v ktorej žalovaným 1/, 2/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania, potvrdzuje a v časti, v ktorej žalovaným 3/, 4/ priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania zrušuje (výrok II.). Vo výroku III., IV., odvolaním nenapadnutými, ponecháva rozsudok okresného súdu nedotknutý (výrok III.). Žalovanej 5/ priznáva proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok IV.). Žalovaným 1/, 2/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva (výrok V.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v podanom odvolaní (§ 379, § 380 ods. 1 CSP) a postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP rozsudok okresného súdu vo výroku I., v časti, v ktorej žalobu proti žalovaným 1/, 2/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ zamietol a vo výroku II., v časti, v ktorej žalovaným 1/, 2/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2.2. Odvolací súd preskúmaním rozsudku v napadnutej časti, prislúchajúceho spisového materiálu a vyhodnotením toho, čo uviedol v rámci odvolacieho konania žalobca konštatuje, že súd prvej inštancie vo veci samej v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal potrebné dokazovanie a následne dospel k správnym skutkovým a právnym záverom. V tomto smere sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia napĺňajúcimi atribúty ust. § 220 ods. 2 CSP, ktoré v takomto prípade nie je potrebné opakovať (§ 387 ods. 2 CSP), keďže ani odvolateľ vo svojom odvolaní neuviedol žiadne podstatné skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť zistený skutkový stav a prijaté právne závery. Z odôvodnenia rozhodnutia pritom vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej.

2.3. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k odvolacím námietkam žalobcu krajský súd doplnia, že civilné sporové konanie je založené na zásade kontradiktórnosti, čo znamená, že strana má povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť, t. j. nestačí len snaha žalobcu o dohodu so žalovanou, ale by aj musel tvrdiť, že rozdelenie parcely pri vyčlenení prístupových ciest je možné a toto preukazovať, keď ohliadka na mieste samom nestačí, keďže sám ju žiadal vykonať za účasti geodeta, resp. znalca za účelom vytýčenia parcely v teréne a zistenia existencie ciest, čo však v prvostupňovom konaní nenavrhol, pričom v odvolacom konaní ani len netvrdil, že tento prostriedok procesného útoku nemohol bez svojej viny uplatniť už v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 písm. d) CSP), a preto naň odvolací súd neprihliadol. Krajský súd zdôrazňuje, že súd nevykonáva dôkazy z vlastnej iniciatívy, ale len na návrh (§ 185 ods. 1 CSP), preto jeho postup nemôže predstavovať prílišný formalizmus. Pokiaľ žalobca tvrdil, že predmetnú parcelu na vlastné náklady obhospodaruje a má na nej postavenú rekreačnú chalupu, sám uviedol, že podľa stavebného povolenia mala byť postavená na inej parcele, a preto potrebuje nehnuteľnosť vyporiadať, čo je však z hľadiska účelného využitia predmetnej parcely irelevantné. Žalobca pritom ani len netvrdil a žiadnymi dôkazmi nepodopieral vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle. Z odôvodnenia rozsudku vyplývajú dva dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré súd nezrušil a nevyporiadal podielové spoluvlastníctvo prikázaním parcely za náhradu alebo jej predajom a rozdelením výťažku, preto ani námietka, že ich existencia nebola náležite odôvodnená, neobstojí. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje aj na tvrdenie samotného žalobcu, že pozemky už boli v minulosti reálne podelené a takto sa aj užívali, t. j. nejedná sa o spoločnú parcelu, z ktorého dôvodu by ani nebolo čo zrušovať a vyporiadavať.

Odvolací súd zdôrazňuje, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany sporu, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 250/04) ani právo na to, aby bola strana pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa rozhodlo v súlade s jej požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru nepatrí ani právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

2.4. Vychádzajúc aj z uvedených skutočností, vysporiadajúc sa s podstatnými námietkami žalobcu, či už v prvoinštančnom, resp. odvolacom konaní, odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku I., v časti, v ktorej proti žalovaným 1/, 2/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ zamietol, potvrdil. Tak isto ako vecne správny potvrdil tak isto aj vo výroku II., v časti, v ktorej žalovaným 1/, 2/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ priznal proti žalobcovi podľa § 255 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, keďže mali plný úspech vo veci.

Okresný súd po tom, čo žalobca vzal späť žalobu proti žalovanému 3/, 4/, 10/ späť, z dôvodu, že na neho v priebehu konania previedli svoje spoluvlastnícke podiely, konanie voči nim podľa § 144, § 145 ods. 1, 2 CSP zastavil (III.) a proti žalobcovi im nárok na náhradu trov konania nepriznal (IV.), v ktorej časti rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Z dôvodu zastavenia konania v tejto časti prestali byť žalovaní 3/, 4/, 10/ stranou v spore a okresný súd už vo vzťahu k žalovanému 3/, 4/ rozhodnúť v merite veci a ani o ich súvisiacom nároku na náhradu trov konania nemohol, preto v tejto časti odvolací súd jeho rozsudok podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 161 ods. 1 CSP zrušil.

2.5. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania krajský súd rozhodol podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP a žalovanej 5/ ako plne úspešnej v odvolacom konaní ho proti žalobcovi priznal v plnom rozsahu a žalovaným 1/, 2/, 6/, 7/, 8/, 9/, 11/ proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania nepriznal, keďže im nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP a ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 písm. a) CSP) dovolateľ namieta v súvislosti s nedostatočným a prekvapivým odôvodnením napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré rozhodnutie za daných okolností považuje za nepreskúmateľné zdôrazňujúc pritom, že odvolací súd prevzal rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, i keď je z neho zrejmé (i) nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním, skutkovými a právnymi zisteniami, (ii) došlo ním k odklonu od ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, (iii) súd nerešpektoval kogentnú normu a interpretoval ju v rozpore s prioritami spravodlivosti, čím došlo k popretiu jedného z inštitútov práva a z neho vyplývajúce právne účinky (nerešpektovanie ustanovenia 142 ods. 1 OZ) a pri použití 142 ods. 2 OZ si nevytvoril dostatočný skutkový základ pre zvolený postup.

Podľa dovolateľa sa odvolací súd nezaoberal relevantnými argumentami, ktoré predostrel, a to predovšetkým argumentom, že súd nemal hmotnoprávny, ako ani procesnoprávny dôvod zamietnutia žaloby. Odvolací súd nekriticky prebral argumentáciu súdu prvej inštancie keď tvrdí, že súd konal v zmysle zákona, avšak neuviedol, v zmysle akého ustanovenia právneho predpisu mohol súd prvej inštancie rozhodnúť o zamietnutí žaloby. Odvolací súd tiež vo svojom rozhodnutí nerešpektuje ustálenú judikatúru, keď v rámci ustálenej rozhodovacích praktík dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 CSP je potrebné neustále zohľadňovať platné civilné rozhodnutia a stanoviská, ktoré neboli negované novšími legislatívnymi zmenami ani neskoršou judikatúrou. Tieto sú vyjadrené predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Tiež zahŕňajú rozhodnutia a stanoviská zverejnené v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk, ktoré vydávali Najvyššie súdy ČSSR a ČSFR, ako aj tie publikované v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR. Rovnako sa berú do úvahy aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov publikované v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV, ktoré vydalo SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Nižšie uvádzame veľké množstvo rozhodnutí súdnych autorít, ktoré sú v priamom rozpore so závermi odvolacieho súdu.

3.2. Odvolací súd tak prijal a potvrdil ako správny zjavne nesprávny procesný postup súdu prvého stupňa, ktorý bez náležitého zdôvodnenia postupoval striktne formalistickým a pre žalobcu nepredvídateľným spôsobom. V odôvodnení odvolacieho súdu absentuje vysvetlenie, z akého dôvodu považuje tento postup súdu prvého stupňa za správny a naopak rozvíja myšlienku procesného postupu, ktorá je v priamom rozpore s vyššie popísanou ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, ktorá jednoznačne hovorí o špecifickosti konania o vyporiadaní spoluvlastníctva.

3.3. Odvolací súd navyše predmetným rozhodnutím, respektíve jeho odôvodnením kvitujúcim postup súdu prvého stupňa, obišiel zákonné obmedzenia týkajúce sa zákazu drobenia pôdy podľa § 21 a násl.

zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom. Delenie predmetného pozemku totiž ani nebolo zákonne možné.

3.4. V predmetnej veci má dovolateľ právny nárok, vyplývajúci mu priamo z ustanovenia § 142 ods. 1 OZ, aby súd zrušil a vyporiadal spoluvlastnícke právo k nehnuteľnosti, ak zároveň súdom neboli zistené (ani zisťované) žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa umožňujúce postup podľa § 142 ods. 2 OZ. Ak súd prvej inštancie mienil zamietnuť žalobu z dôvodov uvedených v ustanovení § 142 ods. 2 OZ, teda „z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku“, dovolateľ namieta, že v takom prípade súd nedostatočne svoje rozhodnutie zdôvodnil a k takému postupu si súd nevytvoril správny skutkový základ pre rozhodnutie, pretože skutočnosti k postupu podľa § 142 ods. 2 OZ neskúmal a následne v tomto smere svoje rozhodnutie vôbec neodôvodnil. Zo zásady, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený, aby zotrval v podielovom spoluvlastníctve, vyplýva aj právo každého spoluvlastníka podať na súd návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva.

3.5. Zo všetkých ustálených záverov Najvyššieho súdu SR, prípadne relevantnej právnej úpravy ČR vyplýva, že všeobecné súdy by mali k uplatneniu ustanovenia § 142 ods. 2 OZ pristupovať skôr výnimočne, výhradne v prípadoch, kedy by k došlo k neprimeranému zásahu do práv žalovaného. Zamietnutie žaloby o zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva z dôvodov hodných zvláštného zreteľa teda musí reflektovať skutkovú jedinečnosť konkrétneho prípadu. Samotné konštatovanie odvolacieho súdu o tom, že týmto dôvodom sú prístupové cesty na spornej nehnuteľnosti, ktoré slúžia všetkým spoluvlastníkom a nemôžu byť prikázané do výlučného vlastníctva jedného spoluvlastníka alebo niektorých spoluvlastníkov, v kontexte rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR nemôže obstať.

3.6. Taktiež týmto dôvodom nemôže byť ani ústavná zásada právnej istoty, keď nie je zrejmé z čoho odvolací súd vychádza pri konštatovaní, že „za situácie, keď by súd prikázal nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva žalobcu, vrátane prístupových ciest, výsledkom rozsudku by nebola právna istota, ale právna neistota a ďalšie súdne spory“. V rovine uvedeného kontextu je nutné konštatovať, že odvolací súd v danom prípade prichádza s týmto tvrdením, ktoré sa neopiera o akýkoľvek záver dokazovania a nie je zrejmé z čoho pri tomto konštatovaní vychádza. Naopak zásahom do ústavného práva dovolateľa je, keď súd svojim rozhodnutím zasahuje do jeho vlastníckych práv, konkrétne práva na vysporiadanie spoluvlastníctva (nikoho nemožno nútiť zotrvať v majetkovom spoločenstve). Dovoľujeme si apelovať na ustanovenie § 142 ods. 1 OZ, v ktorom je zakotvená kľúčová zásada pre podielové spoluvlastníctvo, konkrétne, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený zostať v spoluvlastníckom vzťahu. V prípade, že sa spoluvlastníci nedohodnú na zrušení a vyrovnaní spoluvlastníctva alebo sa na dohode nevedia zhodnúť, má každý z nich právo požiadať súd o jeho zrušenie a vyporiadanie. Závery odvolacieho súdu o zásahu do ústavných práv vyznievajú ešte zvlášťnejšie v kontexte vlastníckej štruktúry predmetnej nehnuteľnosti, keď dovolateľ je vlastníkom viac ako 67 % majetkových práv vo vzťahu k predmetnej nehnuteľnosti. Zdôrazňujeme tiež, že žalovaná 5/, ktorá ako jediná vyjadruje nesúhlas s predmetným vyporiadaním je vlastníčkou niečo cez 4 % majetkových práv na predmetnej nehnuteľnosti. Proporcionalitou práv účastníkov tak v danom prípade dochádza jednoznačne k zásahu do práv dovolateľa.

3.7. Na základe vyššie uvedeného si žalobca dovoľuje požiadať, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná 5/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla podané dovolanie zamietnuť a priznať jej nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v dovolacom konaní v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP] zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j.

existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami/námietkami uvedenými v odvolaní.

9. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

10. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

11. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia v podstatnej otázke, od ktorej záviselo správne rozhodnutie veci.

12. Podľa dovolateľa sa odvolací súd nezaoberal relevantnými argumentami, ktoré predostrel, a to

predovšetkým argumentom, že súd nemal hmotnoprávny, ako ani procesnoprávny dôvod zamietnutia žaloby. Odvolací súd nekriticky prebral argumentáciu súdu prvej inštancie, keď tvrdí, že súd konal v zmysle zákona, avšak nevedel v zmysle akého ustanovenia právneho predpisu mohol súd prvej inštancie rozhodnúť o zamietnutí žaloby. Odvolací súd tiež vo svojom rozhodnutí nerešpektuje ústavnú judikatúru, keď v rámci ustálených rozhodovacích praktík dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 CSP je potrebné neustále zohľadňovať platné civilné rozhodnutia a stanoviská, ktoré neboli negované novšími legislatívnymi zmenami ani neskoršou judikatúrou.

13. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v bode 8 uviedol, že civilné sporové konanie je založené na zásade kontradiktórnosti, čo znamená, že strana má povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť, t. j. nestačí len snaha žalobcu o dohodu so žalovanou, ale by aj musel tvrdiť, že rozdelenie parcely pri vyčlenení prístupových ciest je možné a toto preukazovať, keď ohľadka na mieste samom nestačí, keďže sám ju žiadal vykonať za účasti geodeta, resp. znalca za účelom vytýčenia parcely v teréne a zistenia existencie ciest, čo však v prvostupňovom konaní nenavrhol, pričom v odvolacom konaní ani len netvrdil, že tento prostriedok procesného útoku nemohol bez svojej viny uplatniť už v konaní pred súdom prvej inštancie, a preto naň odvolací súd neprihliadol. Odvolací súd zdôraznil, že súd nevykonáva dôkazy z vlastnej iniciatívy, ale len na návrh, preto jeho postup nemôže predstavovať prílišný formalizmus. Pokiaľ žalobca tvrdil, že predmetnú parcelu na vlastné náklady obhospodaruje a má na nej postavenú rekreačnú chalupu, sám uviedol, že podľa stavebného povolenia mala byť postavená na inej parcele, a preto potrebuje nehnuteľnosť vyporiadať, čo je však z hľadiska účelného využitia predmetnej parcely irelevantné. Žalobca pritom ani len netvrdil a žiadnymi dôkazmi nepodopieral vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle.

14. Dovolací súd k horeuvedeným dôvodom rozsudku odvolacieho súdu uvádza, že v súlade s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR konanie o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva v zmysle § 142 Občianskeho zákonníka je judicium duplex, t. j. konaním, v ktorom súd nie je viazaný návrhom spoluvlastníka o spôsobe zrušenia i rozdelenia nehnuteľnosti, ale môže rozhodnúť aj inak (§ 216 ods. 2 CSP). Metódy zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva v prípade, že spoluvlastníci sa nedohodnú, sú definované v § 142 OZ. Toto ustanovenie nielenže popisuje rôzne možnosti zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva, ale tiež stanovuje v akom poradí by mal súd tieto metódy aplikovať. Na prvom mieste by mal súd rozdeliť majetok medzi spoluvlastníkov podľa veľkosti ich podielov. Ak toto rozdelenie nie je možné, môže súd prideliť majetok jednému alebo viacerým spoluvlastníkom za adekvátnu kompenzáciu. Predaj majetku s následným rozdelením výnosu podľa podielov je poslednou možnosťou, ktorá prichádza do úvahy len v prípade, že žiaden zo spoluvlastníkov nechce majetok pre seba. Súdny sú povinné dodržiavať ustanovené poradie a podmienky pre rôzne spôsoby zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva. V prípade, že účastníci konania o zrušení spoluvlastníctva uzatvárajú zmier, ktorým si sami určia metódu zrušenia a vyporiadania, súdy nebudú považovať za prekážku pri schvaľovaní zmiernosti, že by bolo možné zvoliť iný spôsob vyporiadania, ktorý má v zákone prednosť. Toto však platí len v prípade, že dohoda má formu zmiernosti. Súdny nie sú viazané návrhmi účastníkov ohľadom formy vyporiadania spoluvlastníctva. Podľa zásady uvedenej v rozhodnutí publikovanom pod č. 4/1996 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR môžu rozhodnúť o zrušení spoluvlastníctva aj iným spôsobom než bol navrhnutý. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí nesprávne prijal argumentáciu súdu prvého stupňa hovoriacu o tom, že v tomto konaní má dovolateľ na základe zásady kontradiktórnosti bezbrehú povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť. V procese riešenia zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva pritom môže byť zriadené vecné bremeno nezávisle od návrhu účastníka konania, pretože toto zriadenie je súčasťou procesu reálneho rozdelenia spoločnej nehnuteľnosti. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že znalecký posudok a geometrický plán nie je viazaný výlučne na návrh žalobcu a z toho vyplýva, že v konaní o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva reálnym rozdelením pozemku môže súd aj bez návrhu skúmať, či reálne rozdelenie vyžaduje zriadenie vecného bremena vo vzťahu medzi novovytvorenými pozemkami a v tomto smere aj viesť znalecké dokazovanie.

15. Odvolací súd tak potvrdil nesprávny procesný postup súdu prvého stupňa, ktorý bez náležitého zdôvodnenia postupoval striktne formalistickým spôsobom. V odôvodnení odvolacieho súdu absentuje

vysvetlenie, z akého dôvodu považuje tento postup súdu prvého stupňa za správny a rozvíja myšlienku procesného postupu, ktorá je v priamom rozpore s vyššie popísanou ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, ktorá jednoznačne hovorí o špecifickosti konania o vyporiadaní spoluvlastníctva.

16. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je pre nezrozumiteľnosť dôvodov nepreskúmateľné, a to do takej miery, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP. Váda tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP), ako aj zrušil súvisiace rozhodnutie uznesenie Okresného súdu Žilina o trovách konania.

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.